

Literatuur

- Diederich, P., J.D. Lawrey, M. Sikaroodi & P.M. Gillevet (2011). A new lichenicolous teleomorph is related to plant pathogens in *Laetisaria* and *Limonomyces* (Basidiomycota, Corticiales). *Mycologia* 103: 525-533.
- Diederich, P., J.D. Lawrey & D. Ertz (2018). The 2018 classification and checklist of lichenicolous fungi, with 2000 non-lichenized, obligately lichenicolous taxa. *The Bryologist* 121: 340-426.
- Etayo, J. (2017). Hongos liquenícolas de Ecuador. *Opera Lilloana* 50: 1-535.
- Hafellner, J. & E. Zimmermann (2010). A lichenicolous species of *Pleospora* (Ascomycota) and a key to the fungi invading *Physcia* species. *Herzogia* 25: 47-60.
- Khodosovtsev, A., J. Vondrák, A. Naumovich, J. Kocourková, O. Vondráková & J. Motiejnait (2012). Three new *Pronectria* species in terricolous and saxicolous microlichen communities (Bionectriaceae, Ascomycota). *Nova Hedwigia* 95: 211-220.
- Roux, C. & D. Triebel (1994). Révision des espèces de *Stigmidium* et de *Sphaerellothecium* (champignons lichénicoles non lichénisés, Ascomycetes) correspondant à *Pharcidia epicymatia* sensu Keissler ou à *Stigmidium schaeferi* auct. *Bull. Soc. Linn. Provence* 45: 451-542.
- Roux, C. & D. Triebel (2005). L'hamathecium de *Stigmidium squamariae*, ascomycete lichenicole non lichenise consequences systematiques. *Mycotaxon* 91: 133-136.
- van der Kolk, H. (2016). *Pronectria oligospora*: rode stipjes op gestippeld schildmos. *Buxbaumiella* 106: 11-14.
- Verhoogt, K. & H. van der Kolk (2019). Een overzicht van enkele goed herkenbare Nederlandse korstmosparasieten. *Buxbaumiella* 115: 48-58.
- von Brackel, W. (2007). Weitere Funde von flechtenbewohnenden Pilzen in Bayern. Beitrag zu einer Checkliste III. *Berichte der Bayerischen Botanischen Gesellschaft* 77: 5-26.
- Zimmermann, E. & S. Feusi (2018). Lichenicole Pilze der Schweiz I. *Meylania* 61: 38-46.

Abstract

Laetisaria lichenicola, *Stigmidium squamariae* and *Xenonectriella subimperspicua* new in the Netherlands
The lichenicolous fungi *Laetisaria lichenicola*, *Stigmidium squamariae* and *Xenonectriella subimperspicua* are reported for the first time in the Netherlands. *Laetisaria lichenicola* is likely an overlooked species growing on *Physcia tenella* and *Physcia adscendens*. *Stigmidium squamariae* forms minute perithecia and was found at four locations on the apothecia of *Lecanora muralis*. *Xenonectriella subimperspicua* was found at one location on bleached lobes of *Parmelia saxatilis*.

Acarospora subrufula (randsteenschubje) nieuw in Nederland

Henk-Jan van der Kolk

De Noordoostpolder wordt beschermd door tientallen kilometers aan dijken die in de jaren '30 van de vorige eeuw zijn aangelegd. Het onderste deel van het dijkwal is grotendeels bedekt met basaltblokken, maar in het bovenste deel zijn meestal ook granieten stenen verwerkt. Vooral het graniet vormt een substraat waar voor Nederland bijzondere soorten korstmossen zich kunnen vestigen. In het verleden zijn er al diverse zeldzaamheden op de dijken van de Noordoostpolder gevonden, waaronder kwartsschotelkorst (*Lecanora cenisia*) en granietskroontjeskorst (*Sarcogyne clavus*) (Sparrus et al., 2004).

Op de Zuidermeerdijk direct ten oosten van de Ketelbrug is zowel het basalt als het graniet mooi begroeid met korstmossen. Bijzondere soorten die hier voorkomen zijn naast kwarts-

schotelkorst en granietskroontjeskorst ook dijkschotelkorst (*Lecanora rupicola*), gladde kroontjeskorst (*Sarcogyne privigna*) en zonnetjesschildmos (*Xanthoparmelia mougeotii*). Op deze locatie werd recent *Acarospora subrufula* voor de eerste keer in Nederland gevonden. Dit steenschubje is een opvallende aanwinst voor de Nederlandse korstmosflora. Het is een zeldzame soort, met als dichtstbijzijnde groeiplaatsen de granieten rotskusten in het uiterste zuidwesten van Engeland, de Kanaaleilanden en het vasteland van Frankrijk in Normandië en Bretagne (Fletcher 1975; Smith et al. 2009).

Acarospora subrufula is een kleine soort met bruine apothecia die worden omgeven door een verdikte, lichtbruine, streperige thallusrand (Figuur 1). Het thallus blijft beperkt tot een rand om het apothecium. De apothecia staan los van

Figuur 1. *Acarospora subrufula* samen met grove geelkorst.

elkaar, maar kunnen uiteindelijk wel clusteren. Het thallus reageert K rood. Vanwege de karakteristieke thallusrand om de apothecia is 'randsteenschubje' een passende Nederlandse naam. *Acarospora subrufula* lijkt oppervlakkig op het klein steenschubje (*Caeruleum heppii*). Klein steenschubje vormt kleinere apothecia die geen opvallende lichtere thallusrand hebben en heeft een voorkeur voor kalkrijkere substraten. Het dijensteenschubje (*Myriospora smaragdula*) reageert net als *Acarospora subrufula* K rood, maar het thallus bestaat uit schubjes waarin meerdere apothecia ingezonken liggen (Smith et al., 2009).

Op de Zuidermeerdijk werd *Acarospora subrufula* slechts op één steen aangetroffen. Het groeit in richeltjes op een zuidelijk georiënteerde hoek van een granietsteen. Directe begeleidende soorten zijn grove geelkorst (*Candelariella vitellina*), granietskroontjeskorst en gladde kroontjeskorst, die ook in richeltjes van graniet groeien. De andere soorten op de granietsteen zijn steenstrontjesmos (*Buellia aethalea*), muurschotelkorst (*Lecanora muralis*), grijsgroene steenkorst (*Lecidella scabra*), stoeprandvingermos (*Physcia caesia*), doolhofschildje (*Polysporina simplex*) en oranje dooiermos (*Xanthoria calcicola*). In het buitenland is *Acarospora subrufula* gebonden aan zonnige granieten rotskusten. De Nederlandse vindplaats is een noordelijke voorpost, die ruim 500 km van de dichtstbijzijnde andere groeiplaatsen in Engeland en Frankrijk ligt. In België en Duitsland komt de soort niet voor. Deze bijzondere vindplaats verdient het dan

ook om beschermd te worden. Hopelijk kan het randsteenschubje, maar ook de andere korstmossen op de dijken van de Noordoostpolder, bij toekomstige werkzaamheden gespaard blijven.

Vondstgegevens

Flevoland, Zuidermeerdijk ten oosten van Ketelbrug, 10-12-2019, coörd. 173.7-513.9, op graniet, leg. G. Berger, coll. H. van der Kolk 1737.

Literatuur

- Fletcher, A. (1975). Key for the Identification of British Marine and Maritime Lichens: I. Siliceous Rocky Shore Species. *The Lichenologist* 7: 1-52.
- Smith, C. W., A. Aptroot, B.J. Coppins, A. Fletcher, O.L. Gilbert, P.W. James & P.A. Wolseley (2009). *The lichens of Great Britain and Ireland*. British Lichen Society, London.
- Sparrus, L. B., A. Aptroot & J.L. Spier (2004). Korstmossen in de Noordoostpolder, Noordwest-Overijssel en de Lindevallei. *Buxbaumiella* 69: 2-8.

Auteursgegevens

H. van der Kolk, Bereklaauw 93, 6721 RH Bennekom, henk-jan@blwg.nl

Abstract

Acarospora subrufula new in the Netherlands
Acarospora subrufula was found for the first time in the Netherlands on a south exposed granite stone on a former sea dike. *Acarospora subrufula* is accompanied by other lichens that are rare in the Netherlands and are typical for cracks in granite: *Sarcogyne clavus* and *Sarcogyne privigna*. The location is more than 500 km away from the nearest growth sites of *Acarospora subrufula* in Southwest England and Northwest France.